

PRESES APSKATS

Sagatavoja:
Uzziņu un informācijas centrs
Latvijas Nacionālā bibliotēka

24-05-2024

Preses apskatā: LNB atklāta izstāde "Ieskaņots. Atskaņots. No fonogrāfa līdz mūzikas centram"; Limbažu novadā plāno reorganizēt septiņas publiskās bibliotēkas; informācija par retumiem un vērtībām Rēzeknes Centrālās bibliotēkas krājumā; Māilupes bibliotēkā atklāta āra lasītava; Gāliņciema bibliotēka ieguvusi divas Latvijas Bibliotekāru biedrības gada balvas – bibliotēka kļuvusi par 2023. gada "Gada bibliotēku" un bibliotēkas atklāšanas pasākums atzīts par vietējas nozīmes bibliotēkas organizēto "Gada notikumu Latvijas bibliotēkās 2023"; par bibliotēku lomu datorprasmju apmācībā pensionāriem; par Staiceles pilsētas bibliotēkas, Ozolmuižas pagasta bibliotēkas u.c. publisko bibliotēku aktualitātes.

Žurnālā "Santa" rakstā "Ejam uz bibliotēku!" atspoguļota autores Inetas Meimanēs LNB un citu Latvijas publisko bibliotēku apmeklējumu pieredze. Žurnāls pieejams LNB Periodikas lasītavā.

Preses apskatā iekļauti raksti no Latvijas centrālajiem un reģionālajiem laikrakstiem.

No fonogrāfa līdz mūzikas centram

Undīne Adamaite

LATVIJAS Nacionālajā bibliotēkā (LNB) skatāma jauna izstāde – *Ieskaņots. Atskaņots. No fonogrāfa līdz mūzikas centram*.

Izstāde iepazīstina ar skaņas ierakstu un atskaņošanas tehnoloģiju kultūrvēsturisko mantojumu un attīstību XX gadsimtā. Izstāde atspoguļo, kā ierakstu klausīšanās no elitāras privilēģijas pārtop par ikkatra cilvēka ikdienas sastāvdaļu, kļūstot par identitātes paušanas veidu, kultūras pie-

derības atspoguļotāju un pretošanās paudēju politisko pārmaiņu laikos.

Izstādes scenogrāfija veidota, virzoties no fonogrāfa un turpinoties līdz pat kompaktdiskam. Izstāde ir mēģinājums parādīt, kā fiziskie ieraksti un atskaņotāji, kas nereti apvīti ar pieredzētu vai iemantotu nostalgiju, ietekmējuši ne tikai personīgo atmiņu, bet arī kolektīvās identitātes un kultūras mantojuma veidošanas procesu.

Izstādes radošajā komandā ir LNB izstāžu kuratore Anete

Skuja, Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieks Jānis Daugavietis, LNB dizainere Dārta Hofmane, LNB Audiovizuālā krājuma vadītāja Zane Grosa, kinooperators Valdis Celmiņš, komponists Platons Buravickis un vizuālais mākslinieks Kaspars Groševs.

Izstādes publisko pasākumu programmu iesāks laikmetīgās mūzikas radio *Tirkultūra* tiešraide no LNB Audiovizuālās lasītavas 6. jūnijā plkst. 19. Izstāde būs skatāma līdz 16. novembrim. ●

Avots: Diena

Datums: 24-05-2024

Latvijas Bibliotēku padome atbalsta reorganizāciju novadā

Vakar notikušajā Latvijas Bibliotēku padomes sēdē izskatīja Limbažu novada pašvaldības iesniegto bibliotēku reorganizācijas plānu. Vairākums to atbalstīja. Sēdē ar pašvaldības iecerēm iepazīstināja Kultūras pārvaldes un Limbažu Galvenās bibliotēkas vadītājas Evija Keisele un Elīna Lilenblate, attālināti piedalījās arī domes priekšsēdētājs Dagnis Straubergs un izpilddirektors Artis Ārgalis. Pirms tam – piektdien – Kultūras ministrijas pārstāvji apmeklēja bibliotēkas, kuras plānots slēgt.

Avots: Auseklis

Datums: 22-05-2024

Limbažu novads – līdaka, kas

Limbažu novada pašvaldība uzskata, ka ar publisko bibliotēku reorganizāciju būs labs piemērs

DIĀNA JANCE

Kopš aprīļa beigām sabiedrībā plašu rezonansi radījis Limbažu novada pašvaldības iecere slēgt septiņas lauku bibliotēkas, un izskanējis, ka līdzīgi plāni tiekot loloti arī citās vietvarās.

Vai Limbažu novada pašvaldība tiešām plāno liegt Ārciema, Biriņu, Katvaru, Vitrupe, Stienes, Straumes, Braslavas pagastu iedzīvotājiem lasīt jaunākās grāmatas un arī ar bibliotēkuru palīdzību apmaksāt rēķinus? Latvijas Bibliotēku likuma 6. panta trešajā daļā tiek tiešām paredzētas tiesības pašvaldībām likvidēt un reorganizēt bibliotēkas, tiesa, ar nosacījumu, ka tiek ņemts vērā Latvijas Bibliotēku padomes atzinums. Pēc Kultūras ministrijas (KM) informācijas, tā uz sedi sanāks rit. Pagājušajā nedēļā izskanēja, ka valdošā koalīcija vienojusies KM vadībā strādāt pie vairāku bibliotēku saglabāšanas, tajās ieviešot papildu pakalpojumus. Tiek uzsvērts, ka pienācīgs laiks skaidri definēt bibliotēku lomu valsts pārvaldes uzdevumu pildīšanā.

Pagājušonedēļ, 17. maijā, Kultūras ministrijas un Limbažu novada pārstāvji klātienē apmeklēja Viļķenes, Vitrupe, Stienes, Straumes bibliotēkas, kā arī jauno Skultes Multifunkcionālo centru un pārrunāja plānoto bibliotēku reorganizāciju un bibliotēku pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem Limbažu novadā. Par kultūras nozarei aktuālo jautājumu – novada mazo publisko bibliotēku reorganizāciju – Stienes bibliotēkā noritēja diskusija, kurā bija iespēja piedalīties arī "Kulturzīmē".

Diskusijā piedalījās kultūras ministres padomniece publiskās pārvaldes un atbilstības projektu jautājumos SIGNE GRŪBE, KM Arhivu, bibliotēku un muzeju nodaļas vecākā referente VANDA BĒRZINA, Limbažu novada pašvaldības domes priekšsēdētājs DAGNIS STRAUBERGS, izpilddirektors ARTIS ĀRGALIS, Kultūras pārvaldes vadītāja EVIJA KEISELE, Limbažu Galvenās bibliotēkas vadītāja ELĪNA LILLENBLATE un Stienes bibliotēkas vadītāja LIENE UNČURE.

Valmiera būs labs piemērs?

"Kulturzīmes": – Vai Kultūras ministrijas pārstāvju vizīte Limbažu novada slēgšanai paredzētajās bibliotēkās vispār būtu notikusi, ja ziņa visas valsts mērogā nebūtu izskanējusi tik skaļi? Vai ir ierasta prakse, ka KM iepazīstas ar situāciju publiskajās bibliotēkās, kurām klājas grūti?

Signe Grūbe: – Uzskatām, ka no Kultūras ministrijas puses tiešām ir ļoti svarīgi visu pieredzēt uz vietas un saprast, kas notiek. Bija informācija, ka Limbažu novada pašvaldība plāno slēgt septiņas bibliotēkas, bet, tiesa, ja šādas ziņas nebūtu tik skaļas, skaidrs, ka brauciens nebūtu noticis. Šo ritu iesākām Viļķenē, tad devāmies uz Vitrupi, tagad esam Stienē, turpināsim apbraukāt visas uzskaitītās bibliotēkas. Ir ļoti svarīgs aspekts – saprast, vai pakalpojums joprojām būs pieejams, turklāt – arī kādā formā tas notiks. Iespējas ir vairākas – tā var būt ierastā bibliotēka, bet pakalpojums iespējams arī caur nevalstisko organizāciju sektoru, kurš nodrošinātu gan iedzīvotāju iesaisti, gan aktivitātes.

Protams, pašvaldībai jānodrošina bibliotēkas grāmatu pieejamība, bet pašvaldība var izlemt pakalpojuma formu, galvenais ir tas, lai jebkurā vietā dzīvojošam iedzīvotājam tas ir pieejams. Pēc līdz šim pieredzētā, lie-

KARINAS MIEŽĀJAS FOTO

Stienes bibliotēkā glabājas ap 4000 grāmatas.

esam paredzējuši vēl vairākas lietas. Biriņos no bijušā skolas nama, kas atrodas nomaļā, grāmatu izsniegšanas punktu plānots atvērt centrā, cilvēkiem daudz pieeja-

kuram 2025. gadā svinēsīm jubileju.

– Ja tik tiešām novada sistēmu izdosies reorganizēt, vai nebaidāties, ka esat vien pirmie, kas, kā teikts

vienmēr bijis aktuāls, bet varbūt tagad tieši mēs, Limbažu novads, esam tā līdaka, kas ielaista līdz šim mierīgajā diņķī, un esam iekustinājuši procesus, lai par šo jautājumu beidzot sāktu domāt. Pēc likuma viss ir un joprojām būs kārtībā, jo atbilst normai, ir noteiktie 2000 iedzīvotāju, kuras apkalpo viens bibliotēkas punkts. Valstij jau ir ļoti daudz jomu, kāpēc Latvija iestāgē un netiek uz priekšu. Uzskatu, ka tas notiek tāpēc, ka runājam lozungos, vienmēr sakām, ka esam par brīvu valsti un visu pār-

atjauno un par to ir jārunā. Isumā – mēs varam nedarīt neko, teikt, ka esam skaisti, un runāt lozungos. Otrs variants ir darīt, līdz ar to panākt arī bibliotēkuru algu pacelšanu un tur, kur ir apmeklētāji, nākotnē rast iespējas investīcijām un sakārtot gan krājumus gan pārējās lietas.

Eviņa Keisele: – Ir skumji, ka, vispirms nenoskaidrojot visus aspektus, cilvēki zināmā mērā tika maldināti, notika vien skaļa kliegšana, ka bibliotēkas tiek slēgtas. Kultūras nozares pārstāvjiem taču nevajadzētu šķēlēt sabiedrību, bet noskaidrot situāciju! Kopš pagājušā gada Limbažu galvenajā bibliotēkā gaisotne ir ļoti uzlabojusies, bet gribam palielināt atalgojumu un uzlabot vispārējo situāciju arī šajās mazajās, vietējās nozīmes bibliotēkās. Turklāt bibliotēkas jau nav vienīgās, kas nodrošina kultūras funkciju, mūsu novadā katrā pagastā vēl ir gan kultūras centri, gan kultūras nami, muzeji un, protams, skolas.

Artis Ārgalis: – Bibliotēkuru atalgojums ir problēma, kurai pievērsāties ir risināms ik pa laikam. Tapat netālu ir Lādes ciema bibliotēka, līdz šim tā vadītāji bijusi pilna bibliotēkārē slodze, taču apmeklētāju pieprasījums bija tik mazs, ka būtu nelietderīgi to turpināt. Tagad esam vienojušies, ka bibliotēkas vadītāji, kura līdz šim visu laiku bijusi arī ciema kultūras dzīves

SIGNE GRŪBE:

"Ir ļoti svarīgs aspekts – saprast, vai pakalpojums joprojām būs pieejams, turklāt – arī kādā formā."

KARINAS MIEŽĀJAS FOTO

EVIJA KEISELE:

"Slēgšana ir tikai viena situācijas puse, esam paredzējuši vēl vairākas lietas."

PUBLICITĀTES FOTO

kas, ka tas ir tieši tas, pie kā šobrīd strādā Limbažu novads. Vai tas izdosies veiksmīgāk vai neveiksmīgāk, jāizvērtē tepat uz vietas, jo pašvaldības darbinieki un paši iedzīvotāji noteikti to zina labāk, ko atstāt un ko ne. Protams, skaidrs, ka bibliotēkām ir jāmainās, tām nav jābūt punktam, kur tikai pieņem un nodod grāmatas, – un šī maiņa arī notiek.

Eviņa Keisele: – Gribētu precizēt, visur tiek runāts par septiņām bibliotēkām, bet jābūt korektiem: sešas ir strukturvienības, tikai viena ir neatkarīga bibliotēka. Tās ir sešas mazas galvenās Limbažu bibliotēkas strukturvienības, tās nav neatkarīgas bibliotēkas. Āziotāža zināmā mērā ir laba, jo par šiem jautājumiem runāt ir būtiski. Taču slēgšana ir tikai viena situācijas puse,

mākā vietā. Tur pašvaldībai pieder zeme un ceram izveidot multikulturālu centru ar bibliotēku un citiem pakalpojumiem, kur pulcēties kopienai. Vēl esam runājuši par Alojasa pilsētas bibliotēkas un novadpētniecības centra apvienošanu, jo, apvienojot kompetences, būtu daudz ieguvumu, arī novadpētniecības daļa kļūtu daudz jaudīgāka. Bibliotēkā ceram izveidot arī īpašu telpu dzejniekam Auseklim,

sociālajos medijos, "Iznicina Latvijas lauku kultūru", proti, tiek aizsāks zināms domino efekts?

Dagnis Straubergs: – Kopš deviņdesmitajiem gadiem iepalikušas vairākas lietas, par kurām izvairāties mēs lemt un pārveidot. Ļoti labi, ka esam sākuši cīlēt pašreizējā bibliotēku tīkla lietderīgumu, šī ir sistēma, kura gluži vienkārtīgi nav kārtota, un par to pat nav bijušas sarunas. Protams, jautājums

jo, nesakot tālāk, kas tiešām būtu praktiski jādarā, lai šos procesus virzītu uz priekšu. Manā skatījumā mūsu piemērs būtu ļoti labs impulss visai Latvijai, turklāt aicinām par pastāvošo sistēmu padomāt arī bibliotēkas pārstāvju vadošajās padomēs, kā arī citus. Ja redzam, ka viss nav kārtībā, kas tad būtu jādara? Šobrīd par šo mūsu iniciatīvu sākusī interesēties Kultūras ministrija, sistēma ir novecojusi, tā ir jā-

Avots: Kulturzīmes
Datums: 22-05-2024

ielaiستا mierīgā dīķī?

ārējai Latvijai, tomēr iedzīvotāji baidās palikt pie sasistas siles

UZZIŅA

Stienes ciema bibliotēka dibināta 1949. gadā un nedaudz nomaļajā divstāvu balto ķieģeļu 12 dzīvokļu ēkas otrajā stāvā atrodas kopš 2005. gada.

Pēdējos desmit gadus par bibliotēkas vadītāju un vienīgo darbinieci strādā Liene Ungure.

No slēgšanai nolemtās Stienes bibliotēkas līdz tuvākajai, Lādes bibliotēkai, ir deviņi kilometri.

2023. gadā bibliotēkā bija reģistrējušies 136 lasītāji, no kuriem 53 bijuši regulāri, aktīvi apmeklētāji.

organizētāja, bibliotēkas slodze samazināsies uz pusslodzi, bet otra daļa līdz pilnai slodzei viņai pienāksies kā ēkas saimnieci.

120 000 eiro paliks nozarei?

– Vai taisnība, ka, pirms šī ziņas izskanēja presē, pašvaldības pārstāvji neapņemas ne ar iedzīvotājiem, ne pašām bibliotēkām?

Dagnis Straubergs: – Nav tiesa, pats esmu piedalījies vismaz vienā sanāsmē. Neieslogot detaļās, šī nebūt nav pirmā reorganizācija novada, tādas jau notikušas daudz, pašvaldības darbinieku skaits samazināts visās, arī finanšu nodalā. Ir vēl viens aspekts – lai pastāvētu, Stienes bibliotēkai būtu nepieciešams kārtīgs remonts, tās kāpnutelpa

pietna nauda, un nevajag rēķināt, ka tie ir vien 120 000 šajā gadā, vajag rēķināt, cik tas būs piecos un desmit gados. Mēs redzam, kā Stienes bibliotēkas pakalpojums ir jāuzlabo, bet – ja nav cilvēku, vai to vērts darīt? Vēl viena lieta – Limbažu Galvenā bibliotēka 2022. gada beigās tika reorganizēta nevis pēc pašvaldības ierosmes, bet pēc audita atzinuma, tur bija uzskaitīta gan neefektivitāte, gan sadrumstalotība. Lai kā izskanējis Rīgā, Centrālās bibliotēkas rīcībā atstāj visu līdzšinējo finansējumu un palikušajiem darbiniekiem ir palielinātas algas, tas lai ir pierādījums, kā rīkojamies. Ir ārkārtīgi nekorekti izteikti šaubas par iespējamībām nākotnē, salīdzinājumam atstāstīšu, ko nesēn bibliotēkā lasīju vienā no Ādolfā

DAGNIS STRAUBERGS:

"Ļoti labi, ka esam sākuši cīlāt pašreizējā bibliotēku tīkla lietderīgumu."

KARINĀS MIEZĀJAS FOTO

iezīmejas pozitīvais – Skultes multifunkcionālajā centrā bibliotēka būs modernā telpā, cilvēkiem pieejama patika ma vide un dažādi pakalpojumi. Skultes pagastā no četrām paliks divas bibliotēkas, Mandegās un Skultē, slēgtas tiek Straumes un Stienes bibliotēkas. Pēc reorganizācijas Mandegās bibliotēkā, kura līdz šim strādāja nepilnu slodzi, strādās pilnu, tāpat pilna slodze, kā arī klientu apkalpošanas centra pienākumi būs darbiniecei Skultes centrā. Priecājos, ka tagad bibliotēka apmeklētājiem būs atvērta arī sestdienās rīta pusē, tradicionālā tirgus laikā, ja vien būs vajadzība, varēs gan tirgu apmeklēt, gan dokumentus sakārtot, gan atpūsties un grāmatas palasīt.

Dagnis Straubergs: – Novada paliks 21 bibliotēka, un tajās esam gatavi investēt. Patiesībā es varētu nosaukt vēl 30 vietas, kur bibliotēkas tie-

žām programmām, bet salīdzinoši tas ir tik vien, lai ko veicinātu vai attīstītu, nekas vairāk. Pat tik pazīstamajā programmā "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija" pašvaldība dod sava veida līdzfinansējumu, lai klāt varētu piepirt papildu kompleksus.

– Kur pēc Stienes bibliotēkas slēgšanas nonāks tās dārgais tehniskais "Gaismas tīkla" aprīkojums?

Vanda Bērziņa: – Tas nav pašvaldības īpašums, bet pieder Kultūras informācijas sistēmu centram, un tad, kad bibliotēkas tiek reorganizētas vai likvidētas, šī tehnika jāatdod atpakaļ.

– Vai ir zirdēts par pašvaldībām, kuras plāno iepirkt bibliobusus?

Vanda Bērziņa: – Ir pašvaldības, kuras aktīvi domā par bibliobusiem, šie iepirkumi ir par pašvaldību kā dibinātāju finansējumu. Bibliobuss nav lētšs pakalpojums, kā arī nevar teikt, ka tas varētu aizvietot visas bibliotēku funkcijas. Bibliobuss ir mobils pakalpojums, turklāt tas nav sabiedriskais transports, kurš kursē regulāri. Līdz šim Latvijā tādi ir divi – viens veiksmīgi darbojas Ogres novadā un otrs Dienvidkurzemes novadā, kur tas var aizsniegt iedzīvotājus, kuri dzīvo attālākās vietās. Diemžēl ir problemātiskas tehniskās detaļas – pa kuriem ceļiem bibliobuss var izbraukt un pa kādiem ne. Zinu, ka situāciju pašlaik izvērtē Pierīgā, piemēram, Ropažu novadā bibliobusa pakalpojumam atbilstoši izbraucamajiem ceļiem plāno izmantot vieglās automašīnas. Kā zināms, mazapdzīvotās vietās ne vienmēr ir laba infrastruktūra, tāpēc, lai tur tiktu, tradicionālie, lieli bibliobusi, kādus esam redzējuši Rietumeiropā un lielajās pilsētās, nav iederīgi. Šī ideja pašlaik tiek vērtēta dažādos līmeņos. Kultūras ministrija var tikai ieteikt, kādas ir iespējas, kādi paraugi sastopami ziemeļvalstu mazapdzīvotajās vietās, kur tas ir diezgan tradicionāls pakalpojums.

Kā pieņems cilvēki?

– Un kā savs nākotnē saskata līdzšinējā Stienes bibliotēkare Liene Ungure?

Liene Ungure: – Nevaru sūdzēties vai bēdēties, darbavieta saglabājas, mani tikai pārceļ uz Skultes multifunkcionālo centru, būs vien tālāk jābrauc uz darbu. Ir plusi un ir mīnusi, pozitīvi, ka beidzot vairs nebūs jāskraida pa divām vietām un jādara vairāk nekā pārejiem. Redzēs, kā ies, kā pieņems cilvēki...

Artis Argalis: – Nebūs jāskrien, nebūs jātrīn!

Liene Ungure: – Tas tiesa, līdz šim bibliotēkām rīts bija jāskāp ar putekļu dzenāšanu un siltuma dabūšanu, ziema tas nepavisam nav viegli. Pēdējos gados daļu laika strādāju arī attālināti, jo ziema telpās bija parāk auksts.

– Kā prognozējat, vai līdzšinējie Stienes bibliotēkas apmeklētāji nāks uz Skultes jauno bibliotēku?

Liene Ungure: – Grūti teikt, jo tie, kuriem nav sava transporta, diez vai tiks līdz Skultes centram. Pat uz šejieni daudzi vairs netiek, grāmatas vedu klāt. Atceros, cik jauki bija laikos, kad uz bib-

liotēku nāca daudz lasītāju, cik daudz bija bērnu!

– Vai pašvaldība plānos, kā nodrošināt, lai bibliotēkare varētu lasītājiem vest grāmatas uz mājām tāpat kā līdz šim?

Dagnis Straubergs: – No slēgšim patapinājuma līgumu.

Liene Ungure: – Pati dzīvoju Liepupē, un nācies grāmatas vest arī uz turieni, kaimiņiem. Reizēm braucieni bijuši pat 40 kilometru gari. Visu var sarunāt, bet zināmā mērā tos varētu saukt par bibliobusa pakalpojumiem.

– Kā tiks nodrošināta otra līdzšinējā bibliotēkas funkcija, palīdzība ar reķinu un dokumentu kārtosānu?

Liene Ungure: – Tādu senioru līdz šim bija diezgan daudz. Protams, līdz šim viņi te atnāca un, ja ko nezināja, palīdzēju un viss bija kārtībā.

– Kur tagad varēs meklēt šādu palīdzību?

Artis Argalis: – Katrā pagastā ir klientu apkalpošanas speciālists, visi tiks apkalpoti. Ja kādam būs problēmas ar nokļūšanu, noteikti domāsim, kā to risināt.

Dagnis Straubergs: –

Īpaši jāpadomā arī par vientuļajiem pensionāriem, par tiem, kuriem nav ģimenes palīdzības. Taču te ir vēl viena problēma, novada zinām vientuļus seniorus, kuriem ir bērni, bet bērniem būtu jārupējas par saviem vecajiem vecākiem. Tagad tiem, kam sabojātas attiecības ar bērniem, kā arī bērniem, kuriem sabojātas attiecības ar vecākiem, ir unikāla iespēja – uzskārt sarunas, pārrunāt lietas, kuras, iespējams, kādreiz bijušas pārprastas, un ģimene atkal var būt kopā un viens otram palīdzēt. **KZ**

VANDA BĒRZIŅA:

"Bibliobuss nav lētšs pakalpojums, nevar teikt, ka tas varētu aizvietot visas bibliotēku funkcijas."

KARINĀS MIEZĀJAS FOTO

ir sliktā stāvoklī, telpas atrodas otrajā stāvā, lifta nav, turklāt apmeklētāju skaits visu laiku kritis, arī bērnu šeit vairs nav. Faktiski būtu jāiegulda ap 50 līdz 70 000... Vai beigu beigās tad neiznāks tā, ka uzbūvēsim ko tādu, kas cilvēkiem nemaz nebūs vajadzīgs? Vienmēr jāizšķiras, kur un kā investēt, ietaupīto naudu plānojam izlietot bibliotēkuru atalgojuma palielināšanai, gluži kā to darījam iepriekš, reorganizējot Limbažu Galveno bibliotēku. Šī nauda paliks nozarei.

– Izskanējis, ka novada budžetā tiks ietaupīti ap 120 000 eiro, vai tik tiešām šis finansējums būs palikušs novada bibliotēku rīcībā?

Dagnis Straubergs: – Jā, tas paliks nozarei. Rīgā tie, kas par miljoniem būvējuši Nacionālo bibliotēku, spriež citādi, bet mums tā ir no-

Alunāna kuplējām: kāds, kurš sevi uzskata par milzīgi gudru, neieš kritizēt kādu grāmatu, ģemias pieklusināti sakot, ka grāmatu gan neesot lasījis, bet tomēr, ka varot tādā mūļķības sarakstīt! Ari es dažam labam gribētu uzdot jautājumu – vai šie bibliotēku aizstāvji ir paši šeit bijuši? Vai redzējuši, kā šeit izskatās, vai tikušies ar iedzīvotājiem? Paldies Kultūras ministrijas pārstāvjiem, kuri no attāluma neieņem zīrafes pozu, bet atbrauc, apskatās, kā arī iedzīlinās.

Evija Keisele: – Pašlaik tiešām visur pārskanējis, ka novadā viss slikti, bet gluži tā nav. Piemēram, Pociemā, kur līdz šim bibliotēkare strādāja nepilnu slodzi, pēc reformas tā palielināta līdz pilnai slodzei un apmeklētājiem tiks nodrošināts ilgāks, tāpat ērtāks darba laiks. Ari citviet

ši vajadzētu atvērt, jo tur ir iedzīvotāji. Labi, ka šis jautājums beidzot pacelts valsts līmenī, par to runā premjerministre Siliņa, un ceru, ka ieklausīsies arī finanšu ministrs. Pašvaldības dzīvo no finanšu resursiem, kurus, deleģējot zināmas funkcijas, piešķir valsts, dodiet mums naudu, mēs tik tiešām labprāt atvērsim vēl 30 bibliotēkas!

– Vai šobrīd novada bibliotēku darbību finansē tikai pašvaldības?

Dagnis Straubergs: – Protams.

Vanda Bērziņa: – Valsts finansējums paredzēts tikai digitalizācijas programmai, arī bērnu grāmatu iepirkumam.

Elina Līlenblate: – Pašvaldību bibliotēkām finansējumu piešķir no pašvaldību budžeta. Valsts to dod da-

VIEDOKLIS

NIOLE KRASTIŅA, STIENES BIBLIOTĒKAS ILGGADĒJĀ LASĪTĀJA:

"Mani ļoti izbrīna, ka paliek divas bibliotēkas, kuras abas atrodas tuvu viena otrai. Skultes jaunā bibliotēka no bibliotēkas Mandegās atrodas vien trīs kilometru attālumā, tiesa, tur dzīvo daudz cilvēku, bet būtu nu atstājusi bibliotēku "Straumēs", kur aizbraukt no mūsu gala! No Sejeņas jau var braukt tikai ar savu mašīnu, citas iespējas nav. Saprotam jau, ka jaunieši lasa maz, bet mēs, vecākie, taču gribam lasīt. Nupat vajadzēja izdrukāt analīzes, aizbraucu uz bibliotēku, izdrukāju, bet nu laikam būs jābrauc uz Limbažiem. Tāpat arī maksājumi... Bet – bibliotēka jau nav tikai praktiskie jautājumi, tur gājām saieties, pasēdēt, parunāties, bija arī kādi pasākumi. Sākumā teica, ka bibliotēkām jābūt kā saieta vietām, bet – kas tad būs tagad? Skaidrs, no Sejeņas mana vecuma cilvēki nevar izbraukt uz Skultes centru, turklāt ne jau visiem ir mašīna. Mūsu bibliotēkas slēgšana nāca gaismā kā no zila gaisa, nevienš nekā mums neteica. Turklāt šī jau nav pirmā reize, pirms diviem gadiem gribēja bibliotēku slēgt, bet sākām celt troksni, un toreiz atļaidās."

VIEDOKLIS

GUNA ROZE,
rakstniece

Bibliotekār, vēl vienu pilīti!

Kurš gan nav dzirdējis seno un ļoti melno anekdoti, ka alkoholiķis, nejausi izlējis svēto dziru uz mājdzīvnieka, izspiež kaķi kā lupatu un lūdzas vēl vienu pilīti... Pārāk melni, lai būtu smieklīgi. Tikpat melna ir pašlaik realizētā mazo bibliotēku žņaugšana. Jo nerentabli. Bet visādu veidu atskaitēs pieprasītie "izmērāmie rezultāti" ir grūti pierādāmi, jo tad būtu jāmēra iedzīvotāju IQ pirms bibliotēku slēgšanas un desmit līdz 20 gadus pēc.

Man nezināmu iemeslu dēļ esmu iekļauta Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Universitātes pētījuma "Publisko bibliotēku loma Latvijas sabiedrības lasišanas veicināšanā" ekspertu aptaujā. Pētījuma mērķis ir noskaidrot, kādi ir Latvijas iedzīvotāju lasišanas paradumi, kāda ir grāmatu loma sabiedrībā, ko tās stiprināšanai varētu darīt publiskās bibliotēkas. Apgalvojumu anketēšanas divās kārtās bija daudz, un tiem varēja piekrist vai nepiekrist skalā no "pilnībā piekritu" līdz "pilnībā nepiekritu" un "nav viedokļa", kuru pat neizmanot, jo viedoklim ir jābūt!

Varat baktīt ar pirkstu, ka esmu savvērestību teoriju meklētāja, taču domātspējīgas tautas iznīcināšana notiek tik klaji, ka nekādas teorijas nav pat jāmeklē – tās redzamas ar neapbruņotu aci. Vispirms, skolās samazinot latviešu valodas un literatūras stundas, nākotnes sabiedrība tiek atradināta no lasišanas. Pēc dažiem gadiem tas kļūs par iemeslu, lai slēgtu bibliotēkas, jo lasītāju taču kļūst mazāk. Lūk, izmērāms rezultāts, ko var vicināt kā karogu "Nerentabli!"

Lasošs, tātad domātspējīgs un analizētspējīgs vēlētais valstij ir nerentabls. Lētāk un vieglāk vadīt neizglītotu tautu, tādu, kas kārpās Maslova piramīdas zemākajā vai vidusdaļā. Tādiem vieglāk piesolīt piena upes ķiseļa krasītos. Tagad – pirms Eiroparlamenta vēlēšanām – piena upes list no visiem medijiem. Uzķeras tie, kas nelasa grāmatas, jo tieši grāmatu lasišana attīsta kritisko domāšanu. Lūk, kāpēc valodas stundas un bibliotēkas ir kaitīgas!

Lasošs, tātad domātspējīgs un analizētspējīgs vēlētais valstij ir nerentabls.

To, ka bibliotēkas tādā formātā, kādā tās darbojas šodien, ir nevelamas, mudināja secināt pieminētā anketa. Lielu daļu apgalvojumu bija neomulīgi lasīt, īpaši par iespējamajām nākotnes bibliotēku un bibliotekāru funkcijām. Šo apgalvojumu virkne bija kā anekdotes "Kaķīt, vēl vienu pilīti!" vismelnākā versija. Anketas aizpildītājs bija spiests prātot, kādas vēl funkcijas varētu pagērēt bibliotēkām un bibliotekāriem, lai tās būtu neiespējami izpildīt, tātad – lai rastos iemesls šo kantorīti likvidēt? Mēģinu saprast: anketas mērķis bija izmisīgs, bet maskēts lūgums uz dažiem apgalvojumiem atbildēt "pilnībā piekritu", bet uz citiem "pilnībā nepiekritu", lai, apkopojot rezultātus, varētu uzrādīt izmērāmu sabiedrības noskaņojumu? Vai arī anketas slēptais mērķis ir atbildības novelšana no valsts un pašvaldībām uz anketējamajiem – viņi izlēma, kā tam būs būt!

Lūk, daži no apgalvojumiem. "Bibliotēkas pildīs arī pašvaldību klientu apkalpošanas centru funkcijas. Bibliotēkas varētu nodrošināt piekļuvi un konsultācijas par valsts un pašvaldību pakalpojumiem. Bibliotēkas varētu piedāvāt praktisku palīdzību dzimtas vēstures izziņāšanā, dzimtas stāstu veidošanā un ierakstīšanā. Bibliotēkas varētu piedāvāt pakalpojumus iedzīvotāju labturībai (telpas meditācijas, jogas u. tml. nodarbībām). Bibliotekārs kļūs par kopienas dzīves organizatoru. Bibliotēkas iegūs arvien lielāku lomu kā valsts drošības un demokrātijas garantis. Bibliotēkās būs nepieciešami arvien dažādāku jomu speciālisti. Bibliotekāra amats praxis ļoti daudzpusīgu izglītību. Bibliotekāriem būs jābūt gataviem sniegt mentālas veselības pakalpojumus."

Jā, pat dzimtas koka veidošanu un mentālas veselības pakalpojumus. Vai tiešām, lai bibliotēku nelikvidētu, tai jāklūst par iestādi-orķestri ar "simts vienā", kur vismazākā loma ir grāmatai? Tātad mana pilsoniskā atbildība, aizpildot anketu, ir domāt kritiski, lai kāds arī būtu anketas mērķis. Un es izmantoju sev piešķirto iespēju daudzos gadījumos teikt "pilnībā nepiekritu". Jo atsakos piedalīties nākotnes sabiedrības degradācijā. **KZ**

☐ "SENĀKAIS BIBLIOTĒKĀ" CIKLĀ
"LATVIEŠU GRĀMATAI 500"

SENI, RETI UN VĒRTĪGI IZDEVUMI

2024. gads ir Rēzeknes Centrālās bibliotēkas jubilejas gads. Saskaņīgi Latvijas Nacionālās bibliotēkas iniciēto pasākumu ciklā "Latviešu grāmatai 500" šī gada tēma ir bibliotēkas un lasīšana. Piedaloties grāmatas piecsmiņgades atzīmēšanas norikumu ciklā, šogad aicinām tuvāk iepazīt Rēzeknes Centrālo bibliotēku. Šoreiz – par seniem un vērtīgiem izdevumiem plašajā bibliotēkas krājumā.

Kā norāda Latvijas Nacionālās bibliotēkas speciālisti, par senu uzskatāma jebkura grāmata Eiropā, kas iespiesta līdz 1855. gadam. Senākie RCB krājumā pieejamie eksemplāri ir 19. gadsimta beigās izdotās grāmatas: vairāki Brokhauza un Efrona enciklopēdisko vārdnīcu sējumi ("Энциклопедический словарь"), kas izdoti, sākot ar 1890. gadu, un vācu zoologa Alfrēda Edmunda Brema "Dzīvnieku dzīve" sējumi krievu valodā ("Жизнь животных"), kas izdoti, sākot ar 1895. gadu.

Brokhauza un Efrona enciklopēdiskās vārdnīcas ir visaptverošas enciklopēdijas krievu valodā, kuras 1890.–1907. gadā izdeva Krievijas impērijas izdevniecība "Ф. А. Брокгауз – И. А. Ефрон" (Sanktpēterburga). Lai gan daudzos jautājumos enciklopēdija ir krietni novecojusi, vairāki raksti joprojām ir ļoti informatīvi, un izdevumu eksemplāriem nu ir vēsturiska vērtība. Savukārt vācu zoologa Alfrēda Edmunda Brema "Жизнь животных" ir zinātnisks izdevums par dzīvnieku pasauli. Tā sniedz ieskatu par dažādām dzīvnieku kārtām, satur dzīvnieku ilustrācijas un aprakstus. Savulaik uzskatīta par vērtīgu tulkoto literatūru dabaszinātņu jomā.

Bibliotēkas krājumā atrodami arī faksimilizdevumi jeb precīzi izdevumu atveidojumi, kas nodar senu, retu, vērtīgu eksemplāru pārvairošanai. Tā, piemēram, var ielūkoties 1850. gadā izdotās Jezu-pa Macileviča grāmatas "Pavujcijszona un wyssajdi sposobi diel' zemniku latwiszu" lappusēs. Grāmatas autors Jezu-pa Macilevičs (1805–1872) bija mācītājs, Krāslavas garīgā semināra absolvents. Semināra beidzēji būtiski ieguldīja garīgās un laicīgās literatūras veidošanā Latgales latviešiem, savos pētījumos norāda profesore Lidi-ja Leikuma. Raiidījumā "Grāmatai pa pēdām. Latviešu grāmatai 500" (Latvijas Radio) sarunā par grāmatām latgališu rakstu valodā 19. gadsimta pirmajā pusē profesore sauc to par "augstas gudrības grāmatu" un velk paraleles ar teologa, mācītāja, latviešu laicīgās rakstniecības dibinātāja Gotharda Frīdriha Stendera jeb Vē-cā Stendera "Augstas gudrības grāmatu no pasaules un dabas", abās rodami padomi dažādiem dzīves gadījumiem un vērojama zināšanu nozīmes izcelšana. Jezu-pa Macileviča "Pavujcijszona

un wyssajdi sposobi diel' zemniku latwiszu" ir pamācība zemniekiem, kas sniedz praktiskus padomus ikdienai. Grāmatas ievadā autors jautā "Ko waiag da tam kab Ziemniki waratu jauki, wasyly un pryceijgi dziejwot?" (kas vajadzīgs zemniekam jaukai, veselīgai un laimīgai dzīvei).

RCB krājumā glabājas vācbaltu/poļu publicista, vēsturnieka, etnogrāfa, folklorista un izdevēja Gustava Manteifeļa (1832–1916) albuma "Terra Mariana. 1186–1888" faksimilizdevums ar zinātniskajiem komentāriem, kas tapis vērienīgā starptautiskā projektā Latvijas un Vatikāna institūciju sadarbībā (2007–2014).

19. gadsimta beigās Gustavs Manteifeļis vienā eksemplārā sagatavoja Latgales baznīcu albumu "Terra Mariana". Albums vēsta par kristīgās ticības izplatīšanos Latvijā un Igaunijā, kādreizējā Livonijā, ko mēdza saukt par Marijas zemi. Tas satur materiālus par Livonijas pilīm un pilsdrūpām, baznīcām un kapakmeņiem, vēsturiskām personībām, dažciltīgu dzimtu ģerboņiem utt. Gustavs Manteifeļis pāraudzīja albuma grafisko sagatavošanu un sniedza komentārus ilustrācijām.

1889. gadā šis izdevums kā dāvana tika pasniegts Romas pāvestam Leonam XIII. Mūsdienās pasaulē vienīgā oriģināla eksemplārs glabājas Vatikānā Apustuliskajā bibliotēkā.

RCB plauktos atrodami 20. gadsimta sākumā izdotu grāmatu faksimilizdevumi: Nikodema Rancana "Augļu dorzs" (1910) un "Lementars del mozim bērnim" (1923), Kārļa Milenbaha "Latviešu valodas vārdnīcas" (1925) sējumi, tostarp ar valodnieka Jāņa Endzelīna papildinājumiem un labojumiem, Meikula Apela "Latgališu literatūras vēsture" (1933) u. c. Krājumā glabājas arī 20. gadsimta sākumā izdotie eksemplāri: Pētera Stroda "Pareizraksteības vārdnīca" (1933), mācību grāmatas "Saulite: losomo gromota pamatskūlom", novadnieku, literātu Jevgenija Kļoša un Jūrija Tiņanova grāmatas u. c. Šie un daudzi citi izdevumi no 2. aprīļa trīs mēnešu garumā būs skatāmi izstādē "Senākais bibliotēkā" Rēzeknes Centrālās bibliotēkas lasītavā 3. stāvā. Aicinām ielūkoties!

**Hona GIRUCKA,
RCB bibliotēkas
vecākā bibliogrāfe**

Mālpē īsteno ideju par āra

» no 1. lappuses

Mālpē āra lasītavas atklāšana bija svētku diena, jo ne jau bieži laukos atver jaunas labiekārtotas vietas iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Mālpes bibliotēkas vadītāja Daiga Babule stāsta, ka izveidot āra lasitavu Mālpes bibliotēku iedzīvotājiem ir svarīgi, veidojot jaunas, sakoptas un funkcionālas vietas visu paaudžu pagasta iedzīvotājiem. Mālpieši arī paši iesaistījušies lasitavas veidošanas darbos, no kuriem paši pēdējie – galda un solu salikšana kopā un izvietošana terasē – notika īsi pirms atklāšanas. "Lai saglabātu pagastā dzīvību, ir svarīgi piedāvāt pagastā dzīvojošajiem iespēju interesanti un saturīgi pavadīt savu ikdienu. Ceram, ka šī būs viena no tādām iespējām," teic bibliotekāre.

Būve ar pievienoto vērtību

Lasitava tapusi pie vēsturiskās Mālpes muižas kūts akmeņa sienas fragmenta, to iekļaujot mūsdienīgā dizainā pēc projekta ekspertu arhitekta Jāņa Driepes vizijas un skices. "Katru gadu biedrības projektu konkursā startē pārsimt bibliotēkas. Izraugāties trīs līdz piecas, kuras piedzīvo iecerētās pozitīvas pārmaiņas. Uzreiz liekam malā pieteikumus ar lielu ekrānu iegādes plāniem un tamlīdzīgi, jo svarīga ir ideja. Mūs uzrunāja Mālpes bibliotekāres Daigas Babules ideja par vēsturiskā mūra saglabāšanu, vienlaikus radot šeit vietu, kur mālpiešiem pulcēties. Turklāt viņi paši bija gatavi samūrēt nobirušos akmeņus un citādi iesaistīties, lai savu ieceri īstenotu. Projektā speciāli pagarinājām terases jumtu, lai uz mūra netecētu lietus, tādējādi to pasargājot ilgtermiņā," stāsta J. Dripe.

Trīspusējs atbalsts

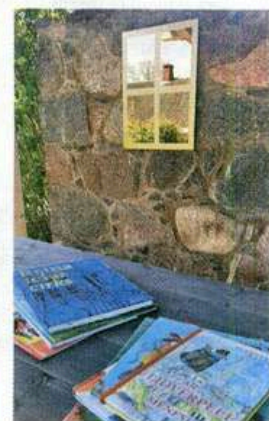
Āra lasitava veidota no koka un stikla, aprīkota ar uzbrauktuvi un mēbeļiem. Lasitavu izgatavoja un uzstādīja uzņēmums SIA "Timbero Latvia". Projekts īstenots, pateicoties LNB Atbalsta biedrības ziedotājiem, Alūksnes novada pašvaldības līdzfinansējumam un SIA "Timbero Latvia" atbalstam. Parasti gan lielajos, gan mazajos projektos pusi plānoto izmaksu sedz biedrība, otru pusi – pašvaldība. Šis ir mazais projekts, kas abām pusēm kopā izmaksājis apmēram 10 tūkstošus eiro.

Jautāts par to, cik lietderīgi ieguldīt naudu šādos lielajos vai mazākos projektos ir laikā, kad iedzīvotāju pagastos kļūst arvien mazāk, J. Dripe uzsvēra, ka tāpēc jau jāatbalsta un jāiegulda, lai cilvēki šeit paliktu. "Saturīga kultūras dzīve ir viena no vajadzībām, kas cilvēku piesaista vietai, vai tā ir lielās Liepājas koncertzāle vai mazās Mālpes

JAUNAJĀ TERASĒ ikviens aicināts pavadīt brīvo laiku ar grāmatu vai domubiedriem un rīkot pasākumus – nodarbības, meistarklases, tikšanās.

APSKATĪT jauno būvi bija ieradies arī kups skaits mālpiešu, bibliotekāri un citi interesenti. Āra lasitava tapusi trīspusējā sadarbībā, iesaistoties arī novada pašvaldība, tādējādi atklāšanā kupa skaitā pulcējās arī pašvaldības pārstāvji, lai lūkotu, kas visiem kopā izdevies.

LOGS. Kā apliecinājumu dalībai projektā katra bibliotēka saņem "Iedzīvotāju bibliotēkas" simbolu – logu, kas asociējas ar pārmaiņām, atvērtību un gaismu. Tā autors ir dizainers Artūrs Analts. Logs rotā arī Mālpes bibliotēkas āra lasitavu.

UZZIŅĀ

■ Mālpes bibliotēka ir astotā no 12 "Iedzīvotāju bibliotēkām", šo projektu biedrība uzsāka 2021. gadā, aicinot bibliotekārus pieteikt idejas par pozitīvām un mūsdienīgām pārmaiņām bibliotēku vidē.

■ Par "Iedzīvotāju bibliotēkām" jau kļuvušas Valkas novada Ērgemes bibliotēka, Saldus novada Kursiņu bibliotēka - informācijas centrs, Tukuma novada Pūres bibliotēka, Limbažu novada Braslavas pagasta Vilzēnu bibliotēka, Aizkraukles novada Pļaviņu bērnu bibliotēka, Gulbenes novada bibliotēka un Jelgavas novada Valgundes bibliotēka. Šobrīd savas idejas realizē Smiltenes novada Blomes bibliotēka, Jūrmalas Centrālā bibliotēka, Ropažu bibliotēka un Tukuma novada Smārdes pagasta bibliotēka.

■ Projekti mēdz būt dažādi. Gulbenē tā ir bērnu lasitava, Ropažos - transformējama skatuve, Ērgemē šis projekts iniciē bibliotēkas pārcelšanu uz jaunām telpām. 2024. gads ir projekta noslēdzošais gads.

āra lasitava. Mēs padarām savu vietu skaistāku ar vienu darbiņu, otru, un varbūt pieci no desmit jauniešiem, kuri nolēmuši doties strādāt un dzīvot uz Īriju, tomēr paliks šeit," uzskata J. Dripe.

Vērtība ir cilvēks

Pasākumā piedalījās arī LNB Atbalsta biedrības vadītāja Karina Pētersona, kura uzsvēra bibliotēku nozīmību un novērtēja pašvaldības ieguldījumu to saglabāšanā laikā, kad citur tās slēdz. "Alūksnes novadā lieliski satiekas kultūras mantojums ar laikmetīgo. To apliecina arī "Iedzīvotāju bibliotēka" tapusi āra lasitava, kur vēsture savienojas ar

mūsdienām ne tikai dizaina izpratnē, bet arī kā visu paaudžu iedzīvotāju kopābūšana. Mums ir prieks sadarboties ar pašvaldībām, kurās lielākā vērtība ir cilvēks. Bibliotēkas spēj sniegt ļoti daudz pašvaldību un vietējās sabiedrības pastāvēšanā, izturētspējā un dzīves kvalitātē. Tās ienes gaismu, kopības sajūtu un dzīvīgumu. Latvijas nākotnei un mūsu kopīgai drošībai ir ļoti svarīgi, lai katrs novads ir spēcīgs, aktīvs, ziņošs, lai vienādas iespējas ir lielās pilsētās un mazos ciematos," viņa teica.

Šis ir tikai sākums

Lūgta novērtēt bibliotēku darbi-

lasītavu

PRIEKU PAR Mālpupes bibliotēkas jaunumu pauda arī Daigas Babules kolēģes no citām bibliotēkām, dāvinot ziedus labiekārtošanai.

"IEDVESMAS BIBLIOTĒKA ir par aicinošām, iedvesmojošām telpām un vidi bibliotēkās, kas cilvēkus rosina nākt un darboties, lasīt, apdzīvot. Un Mālpupes āra lasītava ir ļoti iedvesmojošs projekts," vērtē K. Pētersone. Patecībā par atbalstu, viešņa saņēma vietējo kārumu – torti "Dienu un nakts".

IPASU PALDIĒS atklāšanas pasākumā visi teica Mālpupes bibliotēkas vadītājai Daigai Babulei, kuras vizija, entuziasms un patiesa vēlme veidot labāku vidi līdzcilvēkiem īstenojusies kopīgā skaistā projektā.

TE VAR REDZĒT terases kopskatu. Krevicu ģimene, kura atklāšanā muzicēja, atzina, ka āra lasītava ir arī lieliska skatuves funkcija.

IEVAS TEĀTRIS. Pasākumu ar aktivitātēm iekrāsoja "Ievas teātris", uzskatāmi parādot, ko jaunajā pulcēšanās vietā iedzīvotāji varēs darīt. Izskanēja, ka terasē varēs arī lietus laikā patverties un bučoties.

bu Alūksnes novadā, viņa teica: "Ja pašlaik dzirdam, ka Latvijā atsevišķas bibliotēkas slēdz, tad Alūksnes novadā izdomāts, kā grūtības risināt, bibliotēkās izvietojot klientu apkalpošanas centrus. Tā pašvaldības funkcijas ienāk bibliotēkas ikdienā, un visi no tā iegūst."

Alūksnes novada pašvaldības izpilddirektors Ingus Berkulis jaunās būves atklāšanas pasākumā teica, ka lasītava un iedvesmas logs, kas to rotā, ir simbols stiprai, jaudīgai un tālredzīgai iedzīvotāju kopienai, jo "tikai paši iedzīvotāji zina un var iniciēt to, kas viņiem ir vajadzīgs." Savukārt Alūksnes novada bibliotēkas direktore Iveta Ozoliņa uzsvēra – terases tapšana nav noslēgums, bet sākums – tagad atliek jauno būvi apdzīvot, īstenojot bibliotēkas lasītājiem un lietotājiem saistošas aktivitātes. **AM2**

Teksts un foto: **Sandra Apine**

Ivita Krevica, Mālpupes iedzīvotāja: "Pirmkārt, ļoti patīk, ka ir par vēl vienu sakoptu stūrīti Mālpupē vairāk – garām

ejot, uzreiz acis "piesienas". Tā kā mūsu ģimene muzicē un šodien terasē uzstājas, sapratu, ka tā var kalpot ne tikai kā lasītava, bet kā estrāde maziem koncertiņiem. Ja gribējām skatuvi, bija jādodas uz Mālpupes salu, bet tagad tā ir tepat centrā. Ja par lasīšanu, tad jāatzīst, ka lielākas lasītājas esam mēs ar meitu levu un vecmāmiņu, pārējie ģimēnē grāmatas paņem retāk. Taču viņiem ir savi veidi, kā informāciju iegūt, un bibliotēka mūsdienās ir tik daudzveidīga! Jaunajai būvei ir vēl viena ārkārtīgi liela nozīme – ņemot vērā, ka Mālpupē vairs nav skolas, ir jānāk kaut kam vietā, un bibliotēka ar savu āra lasītavu varētu kļūt par mūsu mazo kultūras centru.

Jānis Dripe, LNB Atbalsta biedrības pārstāvis:

"Šādi notikumi priecē un gandarī, īpaši laikā, kad Latvijā ne visur jūtams atbalsts vietējām gaismas pilim – bibliotēkām. Kā zināms, publiskajā telpā izskanējusi informācija par Limbažu novada pašvaldībā plānoto septiņu publisko bibliotēku likvidāciju Atbalsta biedrību satrauc īpaši. Pašvaldībām ir jānodrošina bibliotēkārāis pakalpojums un jāatrod veids, kā to sniegt, neskatoties uz izmaksām. Bibliotēku loma un funkcijas 21. gadsimtā ir būtiski mainījušās – tās ir daudzfunkcionālas institūcijas, kas nemitīgi attīstās. Saglabājot grāmatu glabātuves lomu, bibliotēkas ir izglītības, kultūras, informācijas un sabiedriskie centri. Taču ne tikai – bibliotēkas jebkurā vietā ir tikšanās, socializēšanās, ideju apmaiņas, kopprades, kopienas saliedēšanas vietas, ar mērķi uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti. Īpaši svarīgs šīs bibliotēku uzdevums ir attālākās teritorijās un valsts reģionos, kur nereti bibliotēka ir vienīgā publiskā kultūrvietu un sabiedriskais centrs. Laikā, kad visā pasaulē internets ir pilns ar viltus ziņām, bibliotēka ir tā, kas operē ar pārbaudītu informāciju. Informēta sabiedrība ir brīva sabiedrība – tev ir zināšanas, un, ja tev tās ir, tu jūties brīvs. Ir svarīgi, lai arī laukos būtu vieta, kur cilvēki saņem patiesas ziņas."

Gāliņciema bibliotēkai divas balvas

KRISTĪNE DUĻBINSKA

Gāliņciema bibliotēka ieguvusi divas Latvijas Bibliotekāru biedrības gada balvas – tā atzīta par *Gada bibliotēku*, bet bibliotēkas atklāšanas pasākums izpelnījies atzinību kā *Gada notikums Latvijas bibliotēkās 2023* no vietējas nozīmes bibliotēku organizētajiem pasākumiem. Balvas pasniedza Latvijas bibliotekāru kongresa noslēgumā.

Nominācijā *Gada bibliotēka* uzvarētāju nosaka žūrijas balsojums. Žūrija šogad par labāko no pieteiktajām atzina Gāliņciema bibliotēku. Vērtēšanā ņēma vērā bibliotēkā ieviestās inovācijas, pakalpojumu izcilību, oriģinālu projektu realizāciju, inovatīvu,

aktīvu bibliotēkas darbu virtuālajā vidē, veiksmīgu sadarbību ar plašu sadarbības partneru loku un sekmīgu bibliotēkas kolektīva komandas darbu.

Savukārt nominācijā *Gada notikums Latvijas bibliotēkās 2023* par uzvaru balsojumā

sacentās 17 notikumi, no tiem 12 bija vietējas nozīmes bibliotēkas rīkoti notikumi, bet piecus bija organizējušas reģiona galvenās bibliotēkas vai valsts nozīmes bibliotēkas. Gāliņciema bibliotēkas atklāšanas pasākums visas Latvijas bibliotekāru iekšējā balsojumā ieguva visvairāk balsu no vietējas nozīmes bibliotēku organizētajiem notikumiem.

Ventspils pašvaldības izpilddirektors Aldis Ābele svinīgajā pasākumā, uzrunājot sapulcējušos, sacīja: «Mēs gribam teikt

arī jums, ka nevajag baidīties sapņot un stādīt sev augstus mērķus. 2003. gadā, kad izstrādājām Ventspils bibliotēku tīkla attīstības koncepciju, mums sapņos nerādījās, ka mēs to pārskatāmā nākotnē varēsim realizēt. Gāliņciema bibliotēka mums ir jau trešā bibliotēka, ko Ventspilī esam uzcēluši. Sapņi piepildās, ja ir cilvēki, kas deg par savu ideju un ir gatavi strādāt vairāk, nekā no viņiem prasā, lai šos sapņus īstenotu.»

Turpinājums 3. lpp. →

Gāliņciema bibliotēkai divas balvas

→ Sākums 1. lpp.

Savukārt Ventspils bibliotēkas direktore Astra Pumpura salīdzināja jauno Gāliņciema bibliotēku ar koku, kura augļi ir ne tikai seši jaunradītie pakalpojumi. «Vissvarīgākais, lai tas koks par dižkoku izaug un nes labus augļus, ir komanda, kas šeit strādā,» sacīja Pumpura.

Gāliņciema bibliotēkas vadītāja Krista Karabeško, saņemot balvas, pateicās Ventspils bibliotēkas vadībai un pašvaldībai par to, ka noticēja, ka Ventspilī vajag jaunas bibliotēkas. Viņa uzsvēra, ka jaunās Gāliņciema bibliotēkas būvniecība viņai arī personīgi bija ļoti svarīgs projekts, jo pati nāk no Gāliņciema. «Jauno bibliotēku atklājot, man bija svarīgi tas, ka tiek saliedēta kopiena un ka bibliotēka kļūst par kopienas sabiedrisko centru. Tas ir ļoti jūtams, ka iedzīvotāji nāk, mācās, pavada laiku, un tā jau vairs nav tikai bibliotēka. Man šķiet, ir ļoti svarīgi, ka mēs kā bibliotēka attīstāmies un pildām vairāk funkciju nekā iepriekš,» sacīja Karabeško.

Latvijas Bibliotekāru biedrība gada balvas pasniedz kopš 2015. gada. Sākotnēji apbalvoja tikai gada bibliotekārus, bet kopš 2017. gada sumina uzvarētājus

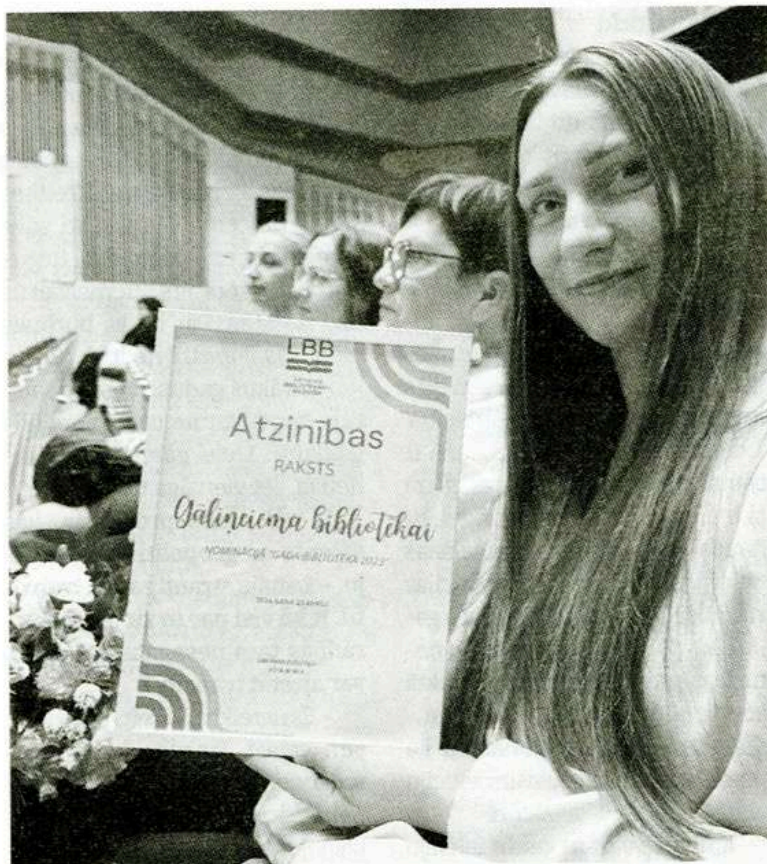

Foto: Aldis Ābele

Gāliņciema bibliotēkas vadītāja Krista Karabeško ir gandarīta par to, ka jaunā bibliotēka veidojas par kopienas sabiedrisko centru.

arī nominācijās *Gada bibliotēka* un *Gada notikums bibliotēkās*. Balvas mērķis ir izteikt atzinību Latvijas Bibliotekāru biedrības biedriem, izceļot vispārliciecināšāko, aktīvāko un sekmīgāko

bibliotekāru un bibliotēku sniegumu, kas devis labumu ne tikai lasītājiem un iedzīvotājiem, bet arī spējis iedvesmot citus bibliotekārus un bibliotekāro sabiedrību kopumā.

Seniors un dators. Draugi

Vai pašvaldībai ir pienākums apmācīt pensionārus datorprasmēs bez maksas?

ARTIS DRĒZIŅŠ

Alberts Sirmulis, 79 gadus vecs jelgavnieks, ir pensionēts virpotājs. Savā dzīvoklī uzmeistarojis celtniecības urbišu asināmo aparātu, ņemot par pamatu virpotāja rokasgrāmatu. Grāmatā pat esot atradis kļūdu. Viņam patīk precizitāte, viņš vēlas visu kārtīgi saprast. Acimredzot ar tādu piegājieni pirms vairāk nekā desmit gadiem sācis arī apgūt datora lietošanas prasmes. Bet dators nav viņa, un arī cienjamos gadus apgūt ko principiāli jaunu nav viegli. Atceros, kā pats 24 gadu vecumā 1991. gadā pirmoreiz apšēdus pie datora un cik grūti veicās pirmajos mēnešos. Bet ir 2024. gads, un datoru esmu apguvis tikai tik daudz, cik man tas vajadzīgs žurnālistiķa darbam. Pavadot pie datora pāris stundas kopā ar Albertu, pārsteigts secinu, ka viņš pat prot atsevišķas tādas lietas, ko es nemāku. Taču diemžēl Alberts neziņa vai nespēj atcerēties vai saprast citas vairākas elementāras lietas un apjūk vienkāršās situācijās. Taču par to vēlāk. Vispirms par A. Sirmuļa pretentijām pret Jelgavas bibliotēkām un pašvaldību.

Kas ir vai nav pašvaldības pienākums

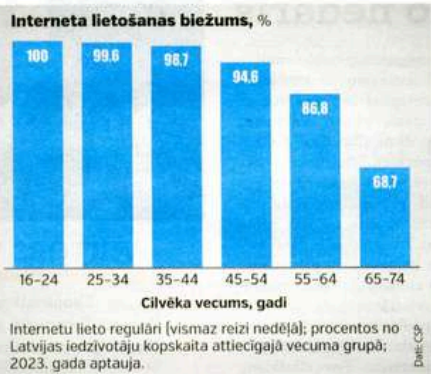
Alberts Sirmulis uzskata, ka pašvaldības pienākums ir pensionārus bez maksas apmācīt datorprasmēs. Par to daudzkārt esot dzirdējis runājumā valdību un pašvaldību. Bibliotēkās redz datorklasas, kas gan lielākoties stāvēt tukšas. Bibliotēkās pie garterbistēm saņemamas pieteikšanās veidlapas datoru, viedtālrunu un interneta izmantošanas bezmaksas apmācībām. Bibliotēkās gan Albertam skaidri nevarot pateikt, ir vai nav bibliotēku pienākums bez maksas apmācīt pensionārus.

"Visi taču redzam, ka uz papīra drukātais teksts strauji iet mazumā – tas pārīet uz ekrānu, tāpēc bibliotēku pienākums ir mūs apmācīt apieties ar datoru. Mācīt, kamēr iemācāties, nevis pa stundaī nedēļā vai pat retāk. Es, piemēram, mācos lēni: man saka, ka vēl desmit minūtes un es iemācišos, bet es skaidri zinu, ka neiemācišos," pārliecināts ir pensionārs.

Alberts stāsta, ka pirms desmit gadiem iemācījies datorā atrast, meklēt un klausīties Latvijas Radio raidījumu arhīvu, bet laime ilguši tikai trīs mēnešus, jo

FOTO NO ZEMGALES REĢIONA KOMPETENCŪ ATTĪSTĪBAS CENTRA ARHĪVA
Senioru nodarbības Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrā.

parādījies, kā viņš saka, jauns sliekšnis, kas datorā jāpārvar, lai piekļūtu arhīvam, bet viņš to nemācējis. Nebijis neviena, kas viņam to parādītu. Te jāpiebilst, ka pašam sava datora Albertam nav – viņš pie tā nokļūst bibliotēkā. Datorkonsultanti bibliotēkās ne vienmēr pieejami, ar vienu viņš vispār negribot komunicēt, jo tas uz viņu esot kliezīds, kad seniors kaut ko nesaprotis. Alberts joprojām lieto podziņģeļ telefonu – arī tas neuzlabo viņa iemaņas rīkoties ar datoru.

Alberts iemācījies datorā aplūkot savu bankas kontu un samaksāt namu pārvaldei par dzīvokli, bet to ierādījis bankas darbinieks, ne bibliotēkas speciālists. To dzīve piespiedusi pensionāram izdarīt, jo viņa ban-

ka skaidru naudu pieņemt un rēķinus apmaksājot tikai Rīgā, turklāt par papildu samaksu. Tagad Alberta mērķis ir iemācīties līdzīgi samaksāt arī par elektrību, kā arī atrast nepieciešamo informāciju, piemēram, sabiedriskā transporta maršrutu sarakstu, lētākās vietas Latvijas pilsētās.

Pašvaldību labā griba

Kā noskaidroju Latvijas Pašvaldību savienībā (LPS), mūsu valstī nav likumos vai kā citādi noteikts, ka pensionāri būtu jāapmāca apieties ar datoriem.

"Pensionāru apmācība ir pašvaldību labas gribas un iespēju jautājums. Tāpat ir dažādas Eiropas fondu programmas, uzņēmumu un iestāžu projekti un akcijas, kuru ietvaros var apgūt

Grib apgūt jaunas prasmes

Vairāk nekā puse jeb 56% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju vecumā no 18 līdz 74 gadiem plāno apgūt jaunas zināšanas un prasmes, no kuriem daži pauduši apņemšanos tās apgūt vairākās jomās. Tā liecina mācību centra "Baltijas datoru akadēmija" un pētījumu aģentūras "Norstat" pagājušā gada septembrī veiktā aptauja. Apņemšanos izglīties visbiežāk pauduši gados jauni iedzīvotāji, bet no senioriem virs 60 gadu vecuma to apliecinājuši 36% aptaujāto. Kā liecina aptaujas dati, 26% iedzīvotāju vēlas apgūt jaunas zināšanas un prasmes, kas saistītas ar datorprasmju uzlabošanu, daži pat vairākās jomās. 12% plāno izglīties jautājumos par to, kā labāk izmantot mākslīgo intelektu, 8% – apgūt programēšanu, testēšanu vai citas specifiskas informāciju tehnoloģijas (IT) prasmes, vēl tikpat – pamata digitālās prasmes. Neliels skaits iedzīvotāju apguvis digitālā mārketiņģa rīkus, digitālās analītiskās prasmes un prezentēšanas rīkus, daļa – kiberdrošību. Aptauja notika augustā un septembrī, aptaujājot 1010 Latvijas iedzīvotājus no 18 līdz 74 gadu vecumam.

datorprasmēs," man saka LPS padomnieks informācijas tehnoloģiju jautājumos Guntars Krasovskis.

"Izskatīju visus bibliotēku nozares normatīvos aktus. Nevienā no tiem nav ietverts nosacījums, ka bibliotēkās ir jāriko datorkursi senioriem. Par maksu vispār nekur nav minēts. Latvijā bibliotēkās dažādām bibliotēkas lietotāju grupām tiek piedāvātas praktiskās nodarbības datorlietošanas prasmiņu stiprināšanā un individuālas konsultācijas. Bibliotēkas saprot, ka tām jāsniedz viss iespējamais atbalsts informācijapratībā un medijpratībā, tāpēc piedāvā dažādas aktivitātes," man saka Jelgavas Pilsētas bibliotēkas direktores vietniece metodiskajā darbā Linda Langenfelde.

Iespējas ir dažādas

"Mēs visiem cilvēkiem, tajā skaitā senioriem, esam palīdzējuši un palīdzēsim: bijušas gan grupu, gan individuālas apmācības. Es zinu Albertu Sirmuli, ar viņu ir strādājuši mūsu speciālisti un mācītāji. Viņš grib, lai ar viņu strādā individuāli, jo grupā viņam temps esot pār ātru, nespējot saprast. Mēs varam kādu dienu veltīt viņam stundu, pēc kāda laika – atkal. Bet nevar bibliotēkas speciālists ar viņu strādāt garas stundas un bieži. Mums vienkārši nav tādas kapacitātes. Sirmuļa kungs ir ļoti prātīgs vīrs, cenšamies, varbūt reizēm viens otru ne tā saprotam, bet nekad nesam teikuši, ka nemācīsim – tikai iepriekš jāpiesakās un jāvie-

nojas par laiku," teic Jelgavas Pilsētas bibliotēkas direktore Lāsma Zariņa.

"Tas ir ļoti slavējami, ka cilvēks vēlas mācīties, bet viņam jāsaprot arī tas, ka ir lietas, kas pašam jāapgūst un jādara. Mēs nedrīkstam atvērt viņa interneta bankas kontu, vadīt viņa paroles un apmaksāt rēķinus, pat skatīties, kā viņš to dara, pat ja ļoti, ļoti lūdzas," piebilst L. Langenfelde.

Jelgavā ir arī tāda lieta kā Zemgales reģiona Kompetenču attīstības centrs (ZRKAC) – Jelgavas valsts pilsētas pašvaldības profesionālās tālākizglītības iestāde. Tās vadītāja Sarmite Viksna man saka: sūtiēt A. Sirmuli pie mums, palīdzēsim. Centrā jau kopš 2005. gada notiek pensionāru bezmaksas apmācība datorprasmēs – šo iespēju pensionāri aktīvi izmanto. Visi, kas grib, tiekot pie apmācībām, varbūt tikai rindā kādreiz jāpagaidot.

"Pirms gadiem divdesmit bija tāds pirmais vilnis, kad senioru dzīvē arvien vairāk ienāca datori un bez tiem kļuva arvien grūtāk iztikēt. Pēc tam bija otrs vilnis – viedtelefoni ēra. Apmācām gan grupās, gan individuāli. Prieks redzēt, ka cilvēki, kam krietiņģi 80 gadiem, ne tikai māc izmantot datoru un viedtelevonu, lai lasītu un skatītos bildes, bet lieto elektronisko pastu, izmanto sociālos tīklus, pat iepērkas internetā. Tas notiek par pašvaldības un arī citu finansējumu, piemēram, mums ir Izglītības un zinātnes ministrijas 21 stundas programma informācijas tehnoloģiju apguvei cilvēkiem ar zemām pamatprasmēm. Ir arī maksas programma par simbolisku līdzfinansējumu – 12 eiro – "Nesteidzīgās dzīves skola", kurā rādām, kā senioriem mierīgi, nesteidzoties apgūt modernās dzīves izaicinājumus un gūt no tā prieku. Aktīvi darbojas pensionāru biedrība, kurā cilvēki viens otram palīdz, tajā skaitā apieties ar datoru. Par visām iespējām liekam informāciju internetā, pašvaldības informatīvajā izdevumā, informāciju var iegūt pašvaldības Vienas pieturas aģentūrā. Kāpēc šī informācija Alberta kungu nav sasniesusi vai viņš to neizmanto, man grūti teikt," skaidro S. Viksna. Viņa man rāda pēdējo "Jelgavas Vēstnesi", kur ZRKAC reklamē bezmaksas iespējas, piemēram, 13. maijā trīs stundu individuālas konsultācijas

vai ienaidnieki?

Alberts Sirmulis atradis labu kontaktu ar bibliotekāru Rūdolfu Parakeviču un turpinās pilnveidot savas zināšanas arī turpmāk. Viņš ir jau vienoties par konkrētu konsultāciju laiku.

senioriem darbā ar internetbanku un iepirkšanos internetā, 14. maijā visas dienas garumā – individuālas konsultācijas senioriem informācijas meklēšanā internetā un e-pasta lietošanā, 15. maijā visas dienas garumā – individuālas konsultācijas senioriem sociālo mediju feisbuka, instagrama un jūtības lietošanā.

Mācāmies kopā

Tā kā A. Sirmulis vēlējas individuālu konsultāciju kopā ar vēl kādu mācekli, uz šo vietu pieteicos es, "Latvijas Avīzes" žurnālists, un Jelgavas pilsētas bibliotēka nodrošināja šo iespēju klientu apkalpošanas speciālista Rūdolfa Parakeviča vadībā pusotras stundas garumā.

Sākums bija raīts. Alberts nolēma sameklēt lētā-

ko viesnīcu Talsos. Droši ieslēdza datoru. Kur un kā jāmeklē? Konsultants Rūdolfs Parakevičs teica, ka jāaktivizē interneta pārlūks un automātiski parādīsies meklētājprogramma "Google" lodziņš. "Kāpēc tieši google?" jautāja Alberts. Tāpēc, ka tā ir plašākā un biežāk lietotā vieta, kur meklēt, atbildēja Rūdolfs. Tad vēl Alberts jautāja, kur tieši un

kas jāraksta, lieliem vai maziem burtiem, ar vai bez garumzīmēm. Rūdolfs pacietīgi skaidroja, bet tad negaidīti dators pajautāja, vai piekrist vai noraidīt sīkfailus.

"Kāds man sakars ar šiem sīkfailiem, ko no manis grib, manus datus?" jautāja Alberts.

Rūdolfs nomierināja, ka var gan piekrist, gan noraidīt – no tā Albertam nekas

Pieteikšanās veidlapas bezmaksas apmaiņai.

nemainīšoties un slikts netikšot. Uz ekrānā parādījās Talsu viesnīcu saraksts, Rūdolfs skaidroja, kur ir sponsorētā informācija un kur patiešām var redzēt lētākās viesnīcas un to cenas. Ar to Alberts labi tika galā, bet viņš arī gribēja redzēt pilsētas karti un viesnīcu atrašanās vietu uz tās. Rūdolfs parādīja, kā šo karti dabūt uz ekrāna. Visas darbības Alberts veica pats. Tad Alberts gribēja Talsu karti ne tikai ar viesnīcu atrašanās vietu, bet arī ar cenām pie tām. Te nu Rūdolfam vajadzēja pieslēgties, jo tas nemaz nebija tik viegli panākams. Pēc tam Alberts gribēja uzzināt cenas konkrētām viesnīcām konkrētās dienās. Rūdolfs pateica, kā atrast kalendāru un to salāgot ar viesnīcām. To Alberts paveica.

Viesnīcas meklēšanai Alberts patērēja 50 minūtes. Seniors samērā veikli rīkojās ar klaviatūru un – īpaši – datorpele. Kad bija atradis vajadzīgo informāciju, bez

priekšā teikšanas ar datorpele to iezīmēja un izdrukāja to uz papīra.

Līdzīgi Albertam veicās ar informācijas meklēšanu par sabiedrisko transportu no Jelgavas uz Talsiem. Cik var saprast, senioram kā tehniskam cilvēkam ir skaidrs, kā darbojas ar roku satveramas, aptaustāmas vai sarežģītas ierīces – klaviatūra, datorpele, datora ekrāns. Daudz mazāka izpratne ir par to, kā darbojas pats dators, kā tajā rodas informācija un attēli, kā tas viss strukturizējas, kā strādā internets un programmas. Tad arī rodas naivi jautājumi, piemēram: "Vai informāciju gūglē man gatavo cilvēks?" Vai arī bailes izpaust personīgu informāciju, kad dators kaut ko pavaiča. Vai neizpratne, kādiem burtiem kādā valodā jāmeklē informācija. Vai dusmas, kad pieprasījuma lodziņā uzrakstīta precīza vēlme, bet dators uzdod visādas jautājums vai sniedz neprecīzu informāciju.

Arī jauni un modernās tehnoloģijas apguvūšie ļaudis bieži apmulsť netiek galā vai tiek galā ar milzu sasprindumu pat ar valsts piedāvātajiem e-pakalpojumiem, tā ka pa Alberta Sirmuļa vai citu senioru jautājumiem un vēlmēm nebrīnīsimies un nesmesīsimies. Novērtēsim viņa ceļojumu un vēlmī sadraudzēties ar datoru un internetu.

Publikācija tapusi projektā "Sarežģītā Latvija: no valsts līdz novadam", kurā "Latvijas Avīze" sadarbojas ar laikrakstiem "Staburags", "Dzirkstele", "Zemgales Ziņas", "Bauskas Dzīve", "Alūksnes un Malienas Ziņas" un "Ziemeļlatvija".

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikāciju saturu atbild "Latvijas Avīze".

Kur senioriem vēl apgūt datorprasmes?

- **Latvijas senioru kopienu apvienība** par sziēdoto un projektu naudu katru trešdienu Rīgā pēc iepriekšēja pieraksta bez maksas apmāca seniorus datora un citu viedierīču lietošanas prasmes. "Arī mūsu organizācijas biedri novados cenšas senioriem palīdzēt – pārsvārā tas notiek par pašvaldības un dažādu projektu līdzekļiem. Šai ziņā aktīvas ir Kuldīgas senioru skola, pensionāru biedrība Dobelē, bet Madonas bibliotēkā par pašvaldības naudu divas bibliotekāres centīgi apmāca seniorus. Jāsaprot, ka tas nav viegls darbs, kas tiek darīts iespēju robežās. Nevar būt tā, ka cilvēks bibliotēkā ierauga datoru un pieprasā bezierunu palīdzību un uzmanību neierobežotu laiku. Tajā pašā laikā esmu pārliecināta, ka bibliotēkās senioriem palīdz, tās ir ieinteresētas, lai uz tām nāktu cilvēki un tās neslēgtu, īpaši, ja runa par mazapdzīvotām vietām. Bibliotēkas uzņemas tādu kā sociālu darbu, kas ir labi, un ļoti vēlētos, lai seniori to novērtētu kā pretimnākšanu, nevis kaut ko pašu par sevi saprotamu," saka Latvijas senioru kopienu apvienības valdes priekšsēdētāja vietniece Lilita Kalnāja.
- **Tālākizglītības centrs "BDA"** (īepriekš zināms kā "Baltijas datoru akadēmija") ir viens no lielākajiem profesionālo mācību centriem Latvijā un visā Baltijā. Tas piedāvā vairāk nekā 250 kursus, ko pasniedz 120 pasniedzēji, īpaši specializējoties digitālo prasmi mācības un sertifikācijā

gan Latvijas, gan ārvalstu klientiem. "BDA" projektu vadības nodaļas vadītāja Līga Peisniece norāda, ka centrā iespējams par maksu apgūt dažāda līmeņa iemaņas darbībā ar viedierīcēm, bet tas nav lēts priekš. Tāpēc L. Peisniece iesaka senioriem pamatiemaņu apguvei rūpīgi sekot bezmaksas iespēju kursiem gan "BDA", gan citos uzņēmumos, kas ik pa laikam tiek izsludināti. "Tagad gan ir tāds pārtraukums, bet domāju, ka iestādes turpinās uzsaukt dažādus kursus, kam pieteiksies gan "BDA", gan citi uzņēmumi, kas nodarbojas ar apmācību. Tie ir bezmaksas vai par simbolisku maksu. Senioriem jābūt vēģīgiem un jāseko informācijai. Seniori iekļaujas pieaugušo mūzizglītības kategorijā. Piemēram, Valsts izglītības attīstības aģentūra tuvākajā laikā plāno uzsaukt senioru apmācības kursus. Valsts reģionālās attīstības aģentūrā ir projekts, kā strādāt ar portālu "latvija.lv". Nodarbinātības valsts aģentūra organizē kursus. Saprotu, ka senioriem varbūt nav viegli atrast un orientēties informācijā, bet iespējas ir," komentē L. Peisniece.

- Latvijas tehnoloģiju un izklāides pakalpojumu uzņēmuma SIA "TeT" ilgtspējas attīstības direktore Adriāna Kauliņa: "Tehnoloģijas un to izmantošana pamazām ir ienākušas mūsu ikdienā uz palikšanu, un savā darbā ar klientiem novērojam, ka arī senioru prasmes izmantot datoru, planšetdatoru vai kādu citu ierīci ir uzlabojušās, ja salīdzina, kā tas bija pirms vairākiem gadiem. Lielā-

kā daļa cilvēku gados vairs nav bezpalīdzīgi, jo viņi jau ir apguvuši pamatzināšanas. Periodiski esam organizējuši datormācības šai vecuma grupai un arī citiem interesentiem, bet pašlaik aktuālāka kļūst digitālā drošība. Tāpēc esam izveidojuši timekļa vietni "www.digitaladrosiba.lv", kurā ikviens, tostarp seniori, var atrast aktuālāko informāciju par to, kā sargāt savus datus, naudu, un dažādu veidu informāciju par sevi no noziedzniekiem internetā. To nemitīgi papildinām ar aktuālāko informāciju. Nemat vērā, ka arī vecuma ierobežojums ierīču lietošanā arvien palielinās, esam izveidojuši digitālās drošības ieteikumus pašiem mazākajiem, jau no pirmajiem dzīves gadiem palīdzot apgūt droša interneta lietošanu. Esam pārliecināti, ka vecmāmiņas un vectētiņi kopā ar saviem mazbērniem, sekojot līdzī Ričija Rū muzikālajiem piedzīvojumiem, var kaut ko pārņemt arī savā ikdienā pie datora. Savukārt senioriem pieejams digitālās drošības ceļvedis, kurā ir ne vien padomi un ieteikumi, bet arī pieredzes stāsti."

- Mācības (ne tikai datorprasmes) piedāvā arī dažādas nevalstiskās organizācijas, piemēram, aktīvas biedrības ir "Rīgas aktīvo senioru alianse RASA", Ikšķiles senioru skola, Kuldīgas senioru skola un citas. Seniori par iespējām kontaktēties ar saviem domubiedriem un par apmācībām var interesēties arī savu novadu, pilsētu pensionāru biedrībās.

Eiropas diena Staiceles bibliotēkā

Eiropas diena Staiceles pilsētas bibliotēkas Eiropas Savienības informācijas punktā sākās ar krustvārdu mīklas *Mini un atklāj* risināšanu. Tam tika izmantoti papildmateriāli un uzziņu literatūra. Rezultātā viss tika atminēts, un naskākie to paveikušie saņēma balvas.

Lekciju *Aprites ekonomika jeb ko 20 gadi Eiropas Savienībā mainījuši mūsu saimniecībā* vadīja Dr. Ērika Lagzdiņa, kuras saknes ir Staicelē (arī vasaras viņa pavada lauku īpašumā Staiceles pagastā). Lekcija jeb drīzāk saruna bija vienrei-

zēja! Vienkāršā valodā tika izskaidrots termins *aprites ekonomika*. Tas tika tieši pieskaņots mūsu videi, deva atskatu vēsturē, kas pamudināja uz vietējo atmiņām, kā padomju laikos tika vākti atkritumi un kur to novietoja. Mums tika dota iespēja salīdzināt Latvijas novadus atkritumu apsaimniekošanā. Diskutējām par bibliotēku vietu šīs ekonomikas attīstībā un pilnveidē. Sarunas laikā noskaidrojām piemērus par Staiceles pagasta uzņēmējiem, kuri jau reāli strādā aprites ekonomikā, iespējams, to pat neapzinoties.

Savukārt noslēgumā kā *naglai uz galvas* bija spēle *RITenis* par aprites ekonomiku. Tā bija ļoti atraktīva, sniedza gan zināšanas, gan pārbaudīja klātesošo radošo izdomu.

Šo pēcpusdienu izdevās noorganizēt ar Ārlietu ministrijas finansiālu atbalstu, izmantojot Eiropas Savienības mājas Izglītības resursu centra spēli un balvas no Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā.

Anita STROKŠA,

Staiceles pilsētas bibliotēkas vadītāja

Avots: Auseklis

Datums: 21-05-2024

Staiceles bibliotēka aicina uz karnevālu

Staiceles pilsētas bibliotēkas simtgades gadā notiek daudz un dažādi brīnumi, pat atdzīvojas grāmatu tēli. 1. jūnijā plkst.16 pie bibliotēkas uz karnevālu *Kad satiekas gadsimti* aicināti visi intereenti bērnu grāmatu varoņu tērpos. Tā būs vienreizēja iespēja pieaugušajiem atsaukt atmiņā bērnībā lasīto, kā arī iepazīt mūsdienu bērnu grāmatu personāžus, kas daudzkārt pārtapuši filmu un multfilmu tēlos. Katram varonim gan būs jāprezentē sevi ar grāmatu. Masku balli pavadīs dejas, rotaļas, konkursi, protams, būs arī sponsoru sarūpētas balvas. – *Būs jautri!* – gan dalībniekus, gan līdzjutējus aicina bibliotēkas vadītāja Anita Strokša.

Avots: Auseklis

Datums: 22-05-2024

NĀCIET UZ BIBLIOTĒKU UN LASIET GRĀMATAS!

Kādu dienu apmeklējām Ozolmuižu, lai uzzinātu vairāk par kultūras dzīvi šeit.

Mūsdienās bibliotēka vairs nav tikai vieta, kur cilvēki nāk izņemt grāmatas vai palgsit laikrakstus un žurnālus. Šodien bibliotēka veic daudz plašākas funkcijas – bibliotekārs palīdz cilvēkiem risināt digitālas lietas (ne jau visi seniori prot apieties ar internetu), ir sava veida psihologs, jo daudzi uz bibliotēku atnāk arī parunāties, izkafrot savu sirdi; bibliotēkā tiek rīkotas arī izstādes, notiek kultūras pasākumi.

Kā šodien klājas Ozolmuižas pagasta bibliotēkai, runājos ar tās vadītāju Diānu STRUCINSKU.

– Cik lasītāju apmeklē bibliotēku?

– Regulāri bibliotēku apmeklē seniori. Tagad jau daudzi cilvēki mājās neizraksta ne žurnālus, ne avīzes, bet vecākajai un vidējai patudzei palicis ieradums lasīt. Ziemā cilvēki vairāk lasa, bet, atnākot pavasarim un sākoties dārza darbiem, – mazāk. Kopumā pagājušajā gadā bija 117 lasītāji. Regulāri uz bibliotēku vairākas reizes mēnesī nāk kādi 20 cilvēki.

skaits ir samazinājies. Arī kultūras nama pasākumus cilvēki kūrī apmeklē. Tiešām visus ietekmējis tas – kovidā laiks...

Saprotu, ka pagasta bibliotēkas arī ir pārmaiņu priekšā, visādas idejas izskan. Pirms gada teica, ka būs kā Alūksnē, kur bibliotēkās ir klientu apkalpošanas centri, kad bibliotekārs strādā ne tikai kā bibliotekārs, bet ir starpnieks starp cilvēku un valsts e-pakalpojumiem, palīdz iesniegt VID deklarācijas. Bet bibliotēkās jau tagad palīdzam risināt tamlīdzīgas problēmas...

Nezinām arī, kā būs, kad apvienos Rēzeknes pilsētu un Rēzeknes novadu. Kas tad notiks ar tām lauku bibliotēkām?

– Ko cilvēki visvairāk lasa?

– Ļoti individuāli. Kadam vairāk patīk detektīvi, citi priekšroku dod vēsturiskiem romāniem, kas stāsta par latviešu dzimtu likteņiem gadsimta garumā. Citi atkal biogrāfiskus romānus lasa.

Bibliotēkas fondā ir zem 4000 vienību, no kurām bērnu literatūra ir ceturtdaļa. Pērkam tās grāmatas, ko cilvēki lasa.

– Paldies par sarunu! Un lai bibliotēkai ir vairāk lasītāju!

(Turpinājums – nākamajā "RV" numurā.)

Aija MIKELE-STRUŠĒLE

Eduarda UTANA foto

Ļoti slikti ir ar bērniem un jauniešiem – viņi nelasa. Viņi ierodas tikai brīvlaikā, ja ir iedots grāmatu saraksts, kas jālasa. Reizēm nav pat ieteicamo grāmatu saraksta, vien norāde, ka jālasa 100 lappuses. Bērnam tad rādu interesantu grāmatu, bet viņš paskatās – tur taču vairāk nekā 100 lappuses! Nē, es to neņemu! Jau esam nonākuši līdz tam, ka bērni negrib izlasīt lieku lappusi.

– Jauniešus savā varā pārņēmis internets...

– Jā, pilnīgi. Tur nu tikai tā – atslēgt internetu un atņemt telefonu... Mēs esam cita patudze. Kad augām, lasīšana bija viss, tie bija piedzīvojumi, izklaide. Bet tagad tā nav.

Šajā bibliotēkā esmu jauna darbiniece, atnācu uz šejieni nesen, nevienu nepazīnu, nesapratu, kā ieinteresēt lasītājus atgriezties bibliotēkā. Strādāt te sāku, kad beidzās kovidā pandēmijas laiks. Šajos divos gados, kad nedrīkstēja nekur iet, kad vajadzēja sedēt mājās, bibliotēkas lasītāju skaits bija nokritis līdz 70. Bet man bija labi tas, ka rudenī novada bibliotēkām bija uzlikts pienākums pieņemt iesniegumus par apkures kompensāciju. Tie pagasta iedzīvotāji, kuriem pienācās kompensācija par malkas iegādi, nāca uz bibliotēku uzrakstīt iesniegumu. Tā es tos pagasta

ļaudis pamazām iepazīnu, aicināju viņus lasīt grāmatas.

Tad vēl tie saucami *simtlatnieki*. Cilvēkiem, kuri dzīvo pagasta nomalē, nav izdevīgi braukt uz centru, bet, kad te strādāja, arī viņus aicināju uz bibliotēku. Sievietes, kamēr te strādāja (tos četrus mēnešus, ņēma žurnālus lasīt. Bet, līdzko *simtlatnieka* darbs beidzās, tā lasītājs pazūd.

Pie bibliotēkas blakām atrodas bērnu rotaļu laukums, kur vasarā nāk māmiņas ar bērniem. Tad arī bibliotēkas durvis vaļā, bērni te ieskrien, jo te ir rotaļu stūrītis, te var pazīmēt. Tad arī māmiņas paņem kādu bērnu grāmatītiņu, arī grāmatas par bērnu audzināšanu.

– Laukos jau arī cilvēku mazāk paliek...

– Nu grūti tas viss, jo cilvēku

DZEJNIECE IRINA ŠEJEVSKA – APRĪĻA JUBILĀRE

Šogad 29. aprīli aprit 90 gadi, kopš dzimusi dzejniece Irina ŠEJEVSKA (Viļumovska). Rēzeknes Centrālās bibliotēkas lasītavā līdz 5. maijam var iepazīties ar tematisku izstādi, kas veltīta dzejnieces jubilejai.

Dzejniece dzimusi Rēzeknes novada Feimaņu pagasta Šejevskas ciemā. Ieguvusi pedagoga izglītību, Irina darba gaitas uzsāka kā pionieru vadītāja Rēzeknes rajona skolās. Tālāk dzīves ceļi aizveda uz Rēzekni, kur viņa daudzus gadus strādāja par Rēzeknes Pionieru nama direktori, vadīja bērnu daiļlasīšanas studiju. Kādā no daiļlasītāju konkursiem viņu bija pamanījis Rēzeknes Tautas teātra režisors Antons Varšlavāns, kurš uzaiicināja pievienoties Tautas teātra trupai. Kā aktrise Irina ir atveidojusi daudzas spilgtas un neaizmirstamas lomas. Apveltīta ar izcilām organizatora darba spējām, Irinas kundze vienmēr tiecās pēc jaunā un nezināmā. Tā viņa nonāca radio, kur kā radiožurnāliste nostrādāja 20 gadus.

Dzeja bija ipaša I. Šejevskas mīlestība. Viņa aktīvi darbojās

dzejas klubā “Алые паруса” (“Sārtās buras”). Dzejoļus sāka rakstīt jaunībā, un tie tika publicēti laikrakstā “Резекненские Вести”. 2003. gadā iznāca pirmais dzejoļu krājums “Все начинается с любви”, 2009. gadā – krājums “Память сердца”, 2014. gadā – “Свет далекой звезды” un 2020. gadā – dzejas krājums “Оглянитесь, это я...”. No 2002. gada dzejniece regulāri publicējās dzejas almanahā “Rēzekne”. Dzejoļi veltīti mīlestībai, tēva mājām, dzimtajai Latgalei un tās cilvēkiem.

2008. gadā I. Šejevskā tika uzņemta Starptautiskajā Rakstnieku un publicistu asociācijā, ir apbalvota ar Eiropas Literatūras un mākslas akadēmijas diplomu “Zelta spalva”.

Mūžībā dzejniece devās 2021. gadā.

Anita GAIDULE,
RCB lasītavas vadītāja